

dicta verba satis hoc indicant, nec alia possunt afferri, in quibus aliud significaverit.

17. *Probatur etiam ratione conclusio.* — Secundo probatur ratione conclusio, quia nisi Angelus haberet species concreatas, ignorantiam haberet omnium rerum materialium, quia neque in actu, neque in habitu scientiam illarum haberet, sed tantum in potentia remota, quæ non excludit ignorantiam, imo est subjectum ejus eo modo, quo subjectum potentia apta nata est subjectum privationis. Qua ratione convictus Scotus, fatetur, Angelos habuisse concretas species rerum naturalium quoad genera, et species earum, de quibus est proprie scientia, et solum negat, habuisse species singularium, de quibus non est propria scientia. Sed contra hoc est, quia cognitio generis, vel speciei abstracta omnino a distincta cognitione individuorum, confusa est, et imperfecta, quia non pertingit ad rem, prout in se est, cognoscendam, ergo si talis fuit cognitio Angelorum, in principio fuit valde imperfecta, et humanæ similis. Deinde prudentia, et practica scientia circa singularia versatur, ergo non possunt esse in Angelis ignorantibus singularia. Deinde, quod caput est, Angeli facti essent impotentes ad cognoscendos cælos, solem, lunam, et elementa prout creata sunt, et in particulari, quia non haberent species proprias talium rerum, nec possent illas acquirere a rebus ipsis, ut ostensum est.

18. *Effugium præcluditur.* — Dices, recte probari hoc argumento, concreatas fuisse Angelis species illarum rerum singularium, quæ cum ipsis concreatæ sunt, non vero aliarum postea factarum, donec factæ sunt, et tunc successive a Deo ad rerum præsentiam infundi. Sed contra hoc sunt efficaces rationes, et congruentiæ D. Thomæ. Nam imprimis, si Angelus nunquam potest accipere speciem ab objecto materiali existente, frustra expectatur existentia talis objecti singularis, ut Angelo species ejus conferatur, cum illa species ab objecto non pendeat. Deinde, quia quem locum habent cæli inter cætera corpora, habent Angeli inter spiritus immateriales: sed cæli ita comparantur ad inferiora corpora, ut creentur perfecti in actu primo, licet inferiora paulatim perficiantur, ergo Angeli in hoc superant inferiores spiritus, quales sunt animæ humanæ, quod creantur in actu primo perfecti, animæ vero per corpus illam perfectionem acquirunt. Estque hoc consentaneum naturali conditioni, et statui talium spirituum, tum quia

Angeli sunt medii inter Deum, et animas, Deus autem est semper in actu secundo, anima vero creatur in potentia etiam ad actum primum, ergo natura media postulat, ut creatur saltem in actu primo, licet sit potentia ad actum secundum. Tum maxime quia anima etiam in cognitione intellectuali pendet a corpore saltem ut ab organo, seu medio, quo in actum primum reducitur, et ideo unitur corpori: Angelus autem non pendet in cognitione sua a corpore, nec per illud comparat principia intelligendi res materiales, et ideo non unitur corpori ut forma, ergo eadem ratione independenter ab existentia rerum materialium species earum recipit.

19. *Tertia conclusio.* — *Angelus non habet ejusdem objecti concreatas, et acquisitas etiam species.* — *Conclusionis probatio ad hominem.* — Unde dico tertio. Angelus non habet duplicatas species eorundem objectorum, seu singularium materialium, concreatas scilicet, et a rebus acceptas. Hæc assertio absolute sumpta est contra Alensem, qui utrasque species de eisdem rebus Angelis attribuit. Et sic probatur sufficienter ex prima conclusione, quia species a rebus acceptæ in Angelis inveniri non possunt. Alio vero modo hypothetice accepta, est contra Scotum, qui licet absolute neget habere Angelum species concreatas singularium rerum, nihilominus sub conditione dicit, quod licet habere species concreatas rerum singularium, posset accipere alias species a rebus, quia ad rerum intuitivam cognitionem eis indigeret. Oppositum autem docet D. Thomas, nam in dicta sol., ad. 2. etiam sub hypothese dicit: *dato, quod posset Angelus abstrahere species a rebus materialibus, non tamen abstraheret, quia non indigeret eis, cum habeat species intelligibiles concreatas.* At enim replicat Scotus quia semper indiget speciebus acquisitis, ut rem intuitive cognoscat. Sed contra argumentor primo ad hominem, quia concursus necessarius ex parte objecti ad cognitionem intuitivam, est concursus effectivus, quem materiale objectum per seipsum immediate præbet, vel præbere potest ad ipsum actum intelligendi Angeli, ut ipse Scotus, in dicta q. 10, admittit, ergo superflua est species accepta tali objecto, præsertim quando supponitur alia indita de eodem objecto. Unde simpliciter argumentor secundo, quia concursus ex parte objecti necessarius ex natura rei ad intuitivam cognitionem non est effectivus nec per modum termini, quia hoc satis est, ut determinet potentiam ad talem modum actionis, si

in ipsa potentia supponitur sufficiens principium activum talis actionis, sed hoc principium supponitur, eo ipso quod supponitur potentia cum specie indita repræsentante rem prout in se est, ergo superflua esset alia species, etiamsi ab objecto posset produci. Et declaratur: nam acquisita simul tali specie, maneret in potentia, etiamsi objectum esse desideret, et tunc jam non posset intuitive videri ex defectu objecti terminativi, ergo signum est, illud sub ista speciali ratione esse conditionem necessariam ad cognitionem intuitivam intellectualem ultra speciem. In eodem autem casu si res illa iterum existeret, cognosci posset ab Angelo intuitive ex vi speciei prius ab illa acceptæ, quia esset omnino ejusdem rationis cum ea, quæ de novo posset acquiri, alioqui quoties Angelus ab intuitionem unius rei desistit, et iterum postea illam intuetur, novam speciem acquireret: quod est incredibile. Ergo neque illud dicendum est, etiamsi species prior non fuerit ab objecto sumpta, sed a Deo indita.

20. *Altera probatio simpliciter.* — Aliter etiam potest probari assertio, quia duæ formæ solo numero differentes non sunt simul naturaliter in eadem potentia respectu ejusdem objecti, ergo neque in Angelo habente speciem inditam alicujus rei, posset naturaliter fieri species ejusdem objecti, etiamsi alias intellectus carens species objecti, ab illo posset eam accipere. Quæ ratio etiam videtur efficax contra Scotum, qui has species etiam inditas ponit in Angelis commensuratas objectis, ita ut de singulis individuis materialibus, singulæ species Angelo infundantur: nam tunc non habet species acquisitas, unde distinguatur ab indita essentialiter, seu specificè, ergo solo numero, ergo eo ipso non posset multiplicari in eodem respectu ejusdem. Et data hypothese, quod esset concreata, jam subjectum non esset in potentia ad similem speciem, et ideo illam non acciperet ab objecto, etiamsi alias supposita privatione posset illam accipere. Hæc autem ratio non videtur ita urgere in sententia D. Thomæ, quam statim defendemus, quod Angelus non cognoscit rem materialem singularem per speciem (ut sic dicam) illi adæquatam, sed per universaliorem: nam tunc species concreata, et accepta ab objecto non erunt ejusdem speciei, ac proinde poterunt esse simul, quia species indita universalis est, accepta vero ab objecto singulari, illi soli adæquata, et commensurata est. Et sic fateor ex hac parte non fuisse futuram repugnantiam: nihilomi-

nis ratio ex superfluitate sumpta, qua usus est D. Thomas etiam tunc locum haberet. Unde si acceptio illa speciei a materiali objecto, quæ in hypothese supponitur, dependeret a libertate Angeli, certe nunquam illam acciperet, saltem prudenter operando, quia inutilis sibi esset: si vero naturaliter fieret ab objecto sic, vel sic proposito ante usum libertatis Angeli, tunc certe necessario adderetur hæc species priori, quia species universalior præexistens, non impediret illam, neque actu daret intellectum, excludendo privationem talis actus secundum speciem suam: tunc autem vel altera illarum specierum connaturalis non esset, vel certe superfluitas esset in tali natura. Atque hæc clariora fient ex solutionibus argumentorum, in quibus nonnulla dubia, quæ hic insurgere possunt, expediemus.

21. *Satisfit primo argumento posito in numero quarto.* — Primum ergo argumentum quærit, utrum Angelus de singulis rebus, et individuis materialibus habeat singulas species distinctas, vel per unam speciem universalem plura individua cognoscat. Nam Scotus et alii hanc posteriorem partem in argumento supponunt, et inde inferunt debere esse acceptas a rebus. In quo imprimis dicimus, non sequi esse acceptas a rebus, etiamsi ita particulares esse supponantur, sed ad summum sequi, non esse simul datas, seu infusas a Deo: nam licet necessarium esset, propter vitandum inconveniens ibi illatum, non simul infundi, possent nihilominus successive pro singulis opportunitatibus recipi a Deo supplente impotentiam causæ proximæ, ut supra tactum est. Addimus vero ulterius, neque hoc in rigore sequi, etiamsi supponamus, singulas res materiales per singulas intelligibiles species repræsentari, quia non obstante potuerunt omnes species singularium rerum materialium simul infundi, quia non oportet esse infinitas, ut recte dixit Major., quæst. 3, ad ult., quia non darentur species omnium individuorum possibilium, sed eorum forte quæ in aliqua differentia temporis futura sunt, de quo infra dicemus. Illa autem finita sunt, quia rerum generationes aliquo modo cessabunt. Quod si tantum lato modo illa dicantur infinita, quia sunt innumera, seu quam plurima, sic non est inconveniens in uno intellectu esse innumeras species intelligibiles, quia neque se impediunt, neque mentem onerant, sed perficiunt. Quod si instetur de cogitationibus, quæ in infinitum multiplicabuntur, quia cogitationum successio in æternum est duratura. Respondetur, illas non esse res ma-

teriales, nec etiam in ordine naturalium rerum computari, sed ad cognitiones cordium pertinere, de quibus postea dicemus, non posse cognosci, nisi per locutionem, et manifestationem cogitantis, ideoque non oportere, ut de illis datae fuerint species inditae a principio.

22. *Angelus per unicam speciem cognoscit multa objecta materialia.*—*Quam universalitatem habeant angelicæ species rerum materialium.*—*Ad primum argumentum solutio remittitur ad cap. 11, n. 17.*—Directe autem respondendo ad dubium tactum dicimus, non dari Angelis species distinctas et particulares singulorum individuorum materialium, ille enim cognoscendi modus valde imperfectus est, et ideo non est verisimile, tam limitatam esse virtutem Angeli, ut speciebus adeo particularibus indigeat. Cognoscit ergo Angelus per unam numero speciem multa individua materialia. Et ad argumentum respondetur, dupliciter dici speciem universalem, uno modo quia naturam universalem præcise repræsentat et non particulares condiciones individua constituentes. Et sic aliqui apud Ægidium, tract. de cognitione. Angelorum, q. 9 et 10, dixerunt, Angelum cognoscere individua per speciem universalium, supplente Angelo per sui ingenii perspicacitatem speciei defectum. Sed hoc probandum non est, tum quia species angelicæ essent valde imperfectæ, tum quia sicut non potest perspicacitas intellectus supplere absolute vicem speciei, ut supra probatum est, ita nec potest supplere defectum representationis in specie, aliquid immediate per illam cognoscendo, quod per illam non repræsentatur: tum præterea, quia intellectus angelicus non posset ex vi talis speciei applicari ad cognoscendum tale individuum, nam talis applicatio nec ex necessitate naturæ sequitur ex vi talis speciei, etiamsi illa utatur, nec potest esse per applicationem voluntatis, quia talis voluntas cognitionem talis individui deberet supponere. Præterquam quod voluntas non potest movere intellectum ad cognoscendum per speciem plus, quam illa repræsentat. Concedo igitur, Angelum non cognoscere singularia per species sic universales, quia res individua aliquid entitatis addit rationi specificæ, quod sine specie repræsentante cognosci non potest. Quia quidquid repræsentatur in actu secundo per actum intelligendi, debet repræsentari per speciem in actu primo, alias non esset potentia in actu proximo completo ad talem actum constituta. Alio ergo modo dicitur species universalis in repræsentando, seu causando in gradu suo.

Et sic dico Angelum cognoscere singularia materialia per species universales, ideoque non oportere, ut de singulis individuis singulas species habeat, sed per unum cognoscere posse multa, plura quidem, vel pauciora, juxta speciei intelligibilis perfectionem. Et hæc est sententia D. Thomæ, locis citatis, et 1 p., quæst. 57, art. 2, et q. 8, de Verit., art. 11, ad 6, quam sequuntur frequentibus auctores supra citati in 2, d. 3. Et sic ad argumentum negatur, per talem speciem solum posse cognosci communia prædicata, quia illa species ita est universalis, ut non solum repræsentet plura in eo, in quo conveniunt, sed etiam secundum propria: quomodo autem una indivisibilis species possit hoc modo repræsentare plura, ut distincta sunt, dicemus in sequentibus. In secundo argumento tangitur difficultas, an possit Angelus cognoscere futura contingentia, quam infra in capite nono, ex professo tractaturi sumus.

23. *Solvitur tertium argumentum in numero sexto.*—*Angeli acquirunt novas species rememorativas.*—Tertium argumentum specialem petit difficultatem, quomodo Angelus per species concreatas intuitive videat rem præsentem, quam antequam existeret, non intuebatur. Sed de hoc puncto specialem quæestionem instituere necessarium erit, et ideo nunc breviter dicimus speciem concreatam determinari quoad specificationem ab objecto præsentem secundum realem existentiam ad intuitivam ejus cognitionem, non per novæ speciei productionem, nec per immediatam efficientiam in actum, sed tantum in ratione termini, et conditionis ex parte objecti terminativi necessariæ ad visionem intuitivam. Quæ autem varietas, vel mutatio tunc intercedat, vel in specie intelligibili, vel in actu cognoscendi, postea videbimus. Ad confirmationem de scientia experimentalis respondemus, duplicem esse posse hanc scientiam experimentalem, seu duplicem statum posse habere, nimirum, vel de præsentem, actu sumendo experimentum de tali re, vel de præterito, conservando scientiam talis veritatis sumptam per experientiam, quæ aliquando fuit præsens, et jam præterit. Prior experientia in intuitiva cognitione, seu actuali perceptione objecti consistit, posterior vero in quadam memoria præteritæ experientiæ posita est. De priori ergo dico, si sit experientia intellectualis, fieri posse per species inditas sine acquisitione novæ speciei, eo modo quo diximus, fieri posse cognitionem intuitivam per solas concreatas species, supposita præsentia

objecti, quia talis experientia non est aliud, quam cognitio intuitiva, ut dixi. De altera vero concedo, non fieri sine aliqua specie acquisita, non accepta ab objecto materiali, sed a proprio actu cognoscentis, quia non repræsentat proxime et directe rem prius cognitam, sed repræsentat Angelo, se vidisse illam, et ideo acquisitio talis speciei non est contra præsentem doctrinam, quia non est acceptio speciei a materiali objecto: cur autem necessaria sit, et quomodo sit intelligenda, infra tractando de memoria Angelorum et quomodo præterita cognoscant, dicemus. Et quoad hanc rei præteritæ cognitionem per modum memoriæ admitti potest, quod Gabriel, et alii illi objectioni addunt, cognitionem abstractivam ex intuitiva nasci, quia et verum est, et nobis non nocet: principium autem illud intellectum de omni cognitione abstractiva falsum est, quia in Angelis potest esse de re non existente, et quæ nunquam fuit, vel nunquam intuitive fuit cognita, ut ex dictis satis patet.

24. *Solvitur quartum argumentum in numero septimo.*—*Ad quartum argumentum jam ostensum est, cur sit naturaliter impossibile Angelum a materialibus objectis species accipere.*—Unde negamus hoc pertinere ad Angeli perfectionem, quia in homine illa non est perfectio simpliciter, sed supposita majori quadam imperfectione, quæ est animam esse actum corporis, quia nisi hoc modo spiritus uniaitur corpori, non potest a corporalibus objectis species spirituales accipere. Et hac ratione diximus supra, in Angelo non esse proprium intellectum agentem, quia supponit imperfectionem repugnantem Angelo. Neque hinc resultat imperfectio ignorantie, vel quasi stoliditatis in Angelo, quia major perfectio est, quod habeat species connaturales, nec possit illis sine miraculo carere, ut infra dicam. Quod si Deus tale miraculum facere voluisset, mirum non est, quod Angelus violenter, et contra suam naturam imperfectus maneret, donec Deus ad suum naturalem statum illum vellet reducere. Denique nihil ad rem facit exemplum de intellectu hominis, quia non dicimus esse impossibile intellectui, ut sic, species a rebus materialibus accipere, sed dicimus esse impossibile intellectui separato, licet sit possibile conjuncto. Ratio autem, ob quam sine interventu proprii corporis informati a spiritu non possit spiritus immediate a materiali re speciem accipere est, quia naturaliter non potest spiritus immediate, et directe pati, aut affici, aut excitari ab objecto materiali, quia

est spiritui omnino improportionatum. Ut ergo spiritus a corporeo objecto excitetur, necessarium est, ut sit naturaliter unitus corpori, et quod per illud cognitionem suam inchoet, quod sine sensibus facere non potest, et ideo fieri etiam non potest, ut sine ministerio sensuum spiritualis potentia species a rebus materialibus accipiat. Nec refert, quod cognitio sensuum, et phantasie materialis sit, quia in homine sunt radicatae in eadem anima spirituali, et id satis est, ut per ejus ministerium intellectus speciem sibi proportionatam accipiat. Quale autem sit hoc ministerium et quomodo talis species fiat, in tractatu de Anima dicendum est. Et hinc respondent aliqui ad testimonium Augustini, ideo dixisse, cum aliquid temporaliter sit, inde affici sensus hominum, aut etiam Angelorum, quia cum crediderit, Angelos esse corporeos, mirum non est, quod consequenter dixerit, posse affici ab objectis externis. At vero Augustinus in illa sententia de corporibus Angelorum tam constans non fuit, ut ad doctrinam tradendam illa simpliciter utatur: nec etiam talia posuit corpora Angelorum, ut sensus etiam habere crediderit. Unde in ejusdem verbis non simpliciter de sensibus, sed cum distinctione dixit: *inde afficiuntur sensus vel carnales animalium et hominum, vel etiam caelestes Angelorum*, ubi intellectus angelicos caelestes sensus appellat, et illos dici affici, *cum aliquid temporaliter, et transitorie agitur*, quia mutatio aliqua fit in intellectu angelico, non quoad actum primum, sed quoad actum secundum cognitionis intuitivæ, quæ mutatio pendet ab objecto modo a nobis supra tacto, et infra explicando.

25. *Solvitur quintum argumentum in numero octavo.*—*Species Angelorum sunt supernaturales.*—In quinto argumento nihil difficultatis invenio, quia illatio illa, quod species Angeli sint supernaturales, si cum illo concreantur, et a Deo solo fiunt, nullam verisimilitudinem habet. Nec etiam æquiparatio talium specierum ad lumen gloriæ, quia lumen gloriæ est in sua substantia supernaturale, species vero intelligibilis est in sua entitate naturalis: item lumen gloriæ non est connaturale, intellectui creato, species autem illa est connaturalis Angelo: item licet ad utramque illam formam sit intellectus Angeli aliquo modo potentia passiva, tamen ad lumen gloriæ est potentia obediens tantum, ad speciem autem intelligibilem rei naturalis, est potentia naturalis passiva. Denique licet utraque forma a

solo Deo fiat, tamen lumen fit a Deo ut auctore gratiæ, et supra naturam operante, species vero fit a Deo ut auctore naturæ, quia fit juxta exigentiam naturæ. In quo æquiparatur effectio speciei intelligibilis angelicæ creationi animæ, quæ naturalis est, licet a solo Deo fiat, quia fit juxta exigentiam materiæ. Nec refert quod anima non fiat, nisi in materia disposita, species autem præviã dispositionem non requirat: nam hæc differentia quasi materialis est, et ex eo provenit, quod una est forma substantialis, alia accidentalis, quod vero ad rem, et proportionem spectat, tam debita est species intelligibilis intellectui Angeli ratione suæ capacitatis solius sine alia prævia dispositione, sicut anima est debita materiæ sufficienter organisatæ, quia intellectus Angeli per suam solam entitatem est determinatus ad petendas connaturaliter tales species, sicut materia organisata est determinata ad animam postulandam. Quod in sequenti capite magis declarabitur, tractandi de his speciebus aliam difficultatem, quæ in eodem argumento postulatur.

CAPUT VII.

UTRUM SPECIES INTELLIGIBILES CONCREATÆ ANGELO AB EJUS INTELLECTU EFFECTIVE DIMANENT, VEL A SOLO DEO FIANT, ANGELO TANTUM PASSIVE SE HABENTE.

1. *Arguitur primo pro emanatione.* — Ratio dubitandi tacta est in fine præcedentis capituli, quia species intelligibiles esse debent connaturaliter intellectui angelico, alias miraculose et non connaturaliter cum eis crearentur, ergo dimanant ab ejus essentia vel immediate, vel saltem mediante intellectu. Probatur consequentia, quia si sunt connaturales et coævæ ex natura sua, id esse non potest, nisi propter intrinsecam connexionem, quam habent cum natura Angeli, ergo sunt proprietates dimanantes ab ejus essentia: nam hæc tantum solet esse connexio inter naturam subjecti, et proprietatis inseparabilis ab illo. Unde argumentor secundo, quia si istæ species non manant ab angelica natura, non erunt propriæ passionibus ejus, erunt ergo accidentia communia, qualia sunt, quæ fieri solent ab agente extrinseco in subjecto tantum passive se habente, ergo nullum est principium asserendi, hæc accidentia esse coævã omnibus Angelis, quia ab illis non manant, et agens extrinsecum, a quo fiunt, non agit ex necessitate naturæ, sed libere, unde non cogitur illas simul cum subjecto producere.

Et confirmatur ex Aureolo, quia inconueniens est ponere in Angelo potentiam passivam naturalem ad tales species, et quod illi non respondeat potentia activa naturalis, per quam possit illa potentia passiva naturalis in actum reduci, ergo datur intrinsecum principium, unde active manent. Tertio redit argumentum supra factum, quia alias licet Angelus sine his speciebus crearetur, nulla violentia ei fieret, et consequenter posset ita naturaliter creari, quod in nostra sententia dici non potest, quia alias posset Angelus naturaliter esse non solum ignorans, sed etiam ad expellendam ignorantiam impotens. Probatur autem sequela, quia violentum est quod aliquis patitur contra internum impetum: ubi autem non datur internum principium, a quo proprietates active dimanant, non datur internus impetus: nam hic solum in potentia activa invenitur, ergo secluso illo interno principio, privatio alicujus formæ non est violenta, ergo nec carentia talium specierum erit Angelo violenta, si ab ejus essentia intrinsece et active non dimanant.

2. *Prima sententia.* — In hoc puncto omnes auctores, qui negant, habere Angelos has species congenitas, pro certo supponunt non fluere ab essentia vel intellectu Angeli, quia non putant illam carentiam esse contra, vel extra naturam Angeli, sed potius illi naturalem esse putant. Inter eos vero, qui putant, Angelos habere has species concreatas, variæ sunt opiniones. Prima affirmat illas dimanare active et intrinsece ab intellectu Angeli. Ita affirmat Capreolus, in 2, d. 3, quæst. 2, art. 3, ad argumentum Aureoli contra tertiam conclusionem. Quod fere erat secundum a nobis propositum, cui respondet, quod sicut noster intellectus fluit ab anima, ita intellectus Angeli speciebus formatus ab Angeli substantia promanat. Indicat eandem sententiam Cajetanus 1, 2, quæst. 50, art. 6. Nam licet prius solum dicat, *has species esse Angelo congenitas ab auctore naturæ*, addit: *sicut gravia et levia habent motum a generante.* Motus autem genito naturalis non fit sine dimanatione activa a forma geniti, ergo hoc modo sentit Cajetanus fieri species a Deo in Angelis. Et expressius, q. 51, art. 1, in fine, dicens habere Angelum species a Deo, *non sic, quasi præfuerit, et accipiat a Deo species, sed quia per hoc illas habet, quia a Deo congenitas naturali sequela ad propriam essentiam possidet*, idem clarius in 3 part., quæst. 9, art. 3, in expositione tituli, ubi ait, scientiam inditam Angelo esse proprietatem naturalem ita comitem naturæ, ut eadem actione, qua Angelus

creatur, species intelligibiles illi imprimantur. Ubi Medina idem sequitur, et latius Bannez, d. quæst. 55, art. 2, citatque D. Thomam, 1 part., quæst. 54, art. 4, ad 1, dicentem, *quod in Angelo non generatur scientia, sed naturaliter adest.* Et in quæst. 55, art. 3, ad 1, quia ibi ait, universales rerum rationes prius secundum naturam esse in mentibus angelicis quam in ipsis rebus. Putat enim, hoc non posse esse verum, nisi species angelicæ ab essentia Angeli fluant, et ibi alia argumenta multiplicat, quæ leviora sunt, et ideo prolixitatis vitandæ causa illa omitto, obiter tamen responsionem attingam. Unde etiam Ripa ibi, licet Bannez opinionem sequatur, dicit, non necessario, sed congruenter illam suadere. Addit tamen locum D. Thomam, 1 part., quæst. 64, art. 1, ubi ait, cognitionem naturalem Angeli consequi naturam Angeli, et ideo in dæmonibus non fuisse diminutam. Inclinat Valentia, 1 p., disp. 6, quæst. 6, in fine, sed ibi solum contendit, has species esse proprietates naturales, quod dicit negasse Ferrariensis. Sed immerito, nam potius alii Ferrariensem pro hac sententia allegant, quia in l. 2, contra Gent., cap. 96, circa rationem 5, dicit, Angelos habere species a natura, ac subinde illis connaturales. Sed hoc generalius est, nec in hoc controversia inter Capreolum et Ferrariensem, sed in modo connaturalitatis, ut dicemus.

3. *Sententia extrema opposita.* — Unde referri potest secunda sententia præcedenti extreme contraria, has species, etiamsi concreatæ sint, non solum non dimanare active a natura Angeli, verum etiam non esse illi connaturales, seu connaturaliter debitas. Hanc opinionem a nemine referri video. Potest tamen non immerito tribui Alensi, et aliis auctoribus, qui simul ponunt in Angelis species concreatas, et a rebus acceptas, eorundem objectorum, et ad idem genus cognitionis. Et idem sentire debuit Scotus, qui asseruit, quod licet Angelus habuerit concreatas species quidditatum materialium, potuit illas acquirere, si illas congenitas non haberet. Ex hac enim doctrina sequi videtur species datas Angelo a principio non esse proprietates naturales, nec connaturaliter debitas, quandoquidem similes acquirere poterat. Nulli enim rei creatæ debita sunt principia, vel instrumenta operandi, quæ ipsa per suas potentias, et causas secundas potest acquirere, ideo non debentur homini inditæ species, quia potest illas acquirere, ergo si Angelus potest accipere species a rebus, non sunt illi debite per solam actionem auctoris

naturæ, ergo si illi concreatæ sunt, non ideo sunt, quia sint illi connaturales, sed ex liberalitate, et quadam gratia auctoris naturæ volentis rem in statu perfectiori producere. Sicut etiam creavit Deus hominem cum habitibus, et scientia rerum naturalium, licet non essent connaturaliter debiti ex vi talis naturæ: unde dici possunt illi habitus supernaturales secundum modum, id est, modo præternaturali dati. Ad hunc ergo modum videtur sentire Alensis de Angelis; indicat enim creasse Deum Angelos plenos scientiarum, et specierum intelligibilium, non quia tota illa perfectio esset illis debita connaturaliter, sed propter magnificentiam Dei in statu perfecto sua opera facientis. Unde sicut scientia Adæ fuit infusa per accidens, et quoad hoc supra naturam, ita species Angelorum concreatæ erunt (juxta hanc sententiam) infusæ per accidens, quia habent alium modum connaturalem, quo fiunt. Et confirmatur, nam species concreata, et acquisita ab Angelo ejusdem objecti, et æque particularis, est ejusdem speciei, ergo utraque est acquisibilis ab Angelo, ergo altera per accidens est infusa, quando ex libertate Dei fuit concreata.

4. *Tertia eaque vera sententia.* — Tertia sententia est media inter has extremas, quam veram censeo. Et ad illam explicandam dico primo. Species intelligibiles Angelis concreatæ non manant effective ab essentia, vel intellectu Angeli. Hanc sententiam impugnando Capreolum docuit Ferrariensis 2, cont. Gent., cap. 98, circa 3 part. capituli, dub. 2. Et eam sequitur et bene confirmat Molina, 1 p., q. 52, art. 2, d. 2, memb. 3, et Cumelius, in eodem articulo, Pesantius ibi conclus. 3, Daniel Malonius, in 2, d. 3, disp. 11, Rada, in 2 part. contr. in 9, art. 3, qui plures rationes multiplicat, solum tamen attingam, quæ videntur efficaces, alias prætermittam. Imprimis vero persuasum habeo hanc fuisse sententiam divi Thomæ, in dicta quæst. 55, art. 2, ubi ita concludit: *Angeli suam intelligibilem perfectionem consequuntur per intelligibilem effluxum, quo a Deo species rerum cognitarum acceperant simul cum intellectuali natura.* Quibus verbis satis significat, Deum speciali actione distincta a creatione Angeli efficere has species, simul ac Angelos creat. Et ad 1, repetit, *Angelum a Deo habere similitudines creaturarum, quia et est causa creaturarum, et in eo primo similitudines rerum existunt.* Item quæst. 56, art. 2, ad 4, dicit, quod si Deus creasset Angelum novum, aliis vel infunderet, vel infudisset speciem talis